

VELI VERKKO OCH DEN FÖRSTA FASEN I DEN FINSKA KRIMINOLOGIN*)

AV RISTO JAAKKOLA

Veli Verkko (1893-1955) intar i två avseenden en speciell plats i den finska kriminologin. För det första var Verkko den första finska kriminologen och för det andra utvecklade Verkko Finlands brottsstatistiksystem.

För Verkko som kriminolog har det gått som det går för de flesta forskare. De empiriska forskningsresultaten bibehåller sin användbarhet betydligt längre än deras teoretiska tolkningar. Fortfarande kan man i den kriminologiska litteraturen hänvisa till Verkkos forskningsresultat visavi livsbrottslighetens nivå och utvecklingstendenser i olika länder, men knappt någon tror mera på hans uppfattning om ett från folk till folk varierande lynne av biologiskt ursprung som förklaringsfaktor.

Som utvecklare av brottsstatistiken har Verkko haft en bestående, fastän indirekt, betydelse, ty brottsstatistiken har alltid varit en viktig källa i forskningen rörande brottsligheten i Finland. Även då det gäller hans arbete att utveckla statistiken var Verkko bunden av sin tids vetenskapliga åsikter, men själva den information denna statistik innehåller är fortsättningsvis användbar. Verkko utvecklade sitt statistiska system på 1920-talet. Då ansåg man att brottsstatistiken hade en helt annan funktion än vad man i dagens kriminologi vill ge den. I statistiken strävade man till att ge information om de begångna brotten och om orsaker som bidragit till dem. För dylika ändamål användes statistiken även av kriminologer. Denna utgångspunkt resulterade bl.a. i att man strävade till att noggrannt beskriva speciellt gärningsmannens personlighet samt omständigheterna vid brottens begående.

Ett bekymmer vid användandet av brottsstatistiken som källa för kriminalforskningen var för Verkko liksom även för senare kriminologer den dolda brottsligheten och den snedvridning mörktalet innebär vid formulerandet av generaliseringar utgående från den kända brottsligheten. Såsom känt har man försökt eliminera detta problem bland annat genom att använda direkt från allmänheten insamlade fråge- och intervjumaterial. Verkko utförde inte denna typ av undersökningar, men den dolda brottslighetens problem var alltid accentuerat uppe i hans undersökningar och han gjorde även en viktig upptäckt

---

*) Artikeln baserar sig på ett föredrag som hölls vid Nordiska samarbetsrådets för kriminologi forskarseminarium i Borgå, Finland 26-29 maj 1983.

i detta hänseende. Våldsbrottens antal kan även bestämmas utgående från dödsorsaksstatistiken. Verkko ihopsamlade även uppgifter från Sverige och Finland om personer som mött en våldsam död från och med år 1749. Denna »världens äldsta våldsbrottsstatistik« var grunden till Verkkos viktiga historiska forskning rörande lagbundenheter i våldsbrotten.

Från och med 1960-talet har brottsstatistiken emellertid igen fått en ny betydelse i kriminologin, då man omvärderat dess användbarhet.¹⁾ Nu uppfattas brottsstatistiken främst som en återspeglning av allmänhetens och kontrollmyndigheternas reaktioner på beteende som stämplat som avvikande. Som avbildare av detta fenomen är statistiken en tillförlitlig, fastän bristfällig indikator. Nya åsikter om statistikens karaktär har internationellt och även i Finland lett till utvecklandet av nya statistikserier. Sådana har utvecklats speciellt om brottsoffren samt om brottskadorna samt om de resurser som är tillgängliga för att kontrollera brottsligheten. Dessa uppgifter har naturligtvis en avsevärd betydelse då man vill förklara variationerna i den registrerade brottsligheten.

I denna framställning tänker jag inte gå närmare in på Verkkos enskilda kriminologiska undersökningar. Som en bilaga till denna framställning har jag ihopsamlat bibliografiska uppgifter om Verkko, på de allmänt kända språken publicerade arbeten med vilkas hjälp man får en uttömmande bild av hans undersökningar. Däremot skall jag försöka klarlägga Veli Verkkos forskningsverksamhet och teoretiska utgångspunkter i förhållande till kriminologins allmänna stämningar.

Biografi

Veli Verkko föddes i Helsingfors år 1893. Hans far Kaarle Verkko var föreståndare för Helsingfors förskoleseminarium och en förgrundsfigur inom nykterhetsrörelsen. 1914 blev Veli Verkko filosofiekandidat med nationalökonomi som sitt huvudämne. Till filosofiedoktor disputerade han 1931. Till docent i kriminologi och statistik vid Helsingfors universitet utnämndes han 1940 och till professor i sociologi 1948.

Vid sidan av sin forskargärning var Verkko även alltid en tjänsteman. 1918 blev han aktuarie vid justitieministeriets statistiska byrå och 1933 byråchef för densamma. Rättsstatistiken flyttades 1939 från justitieministeriet till den statistiska centralbyrån och Verkko med den. Här verkade han som chef för den rättsstatistiska avdelningen ännu vid sidan av sin professur, till slutet av år 1952. Verkko dog 1955.

En enda central idé

I forskningen rörande vetenskaplig alstringförmåga har det påståtts att forskare under sin karriär i regel gör mycket få helt nya vetenskapliga upptäckter. Även

en omfattande vetenskaplig produktion visar sig vid en närmare analys vara en variant av äldre fynd med nytt material, eller upprepningar av tidigare iakttagelser i nya publikationer.

Det är självklart att det inte är lätt att bevisa sanningshalten i detta påstående. För det första är det redan svårt att definiera begreppet »vetenskaplig upptäckt« och för det andra är även de empiriska mätningssvårigheterna märkbara. Men med vardagserfarenheten som grund verkar hypotesen fungera. I alla fall med tanke på Veli Verkkos produktion är den mycket träffande. Bibliografin över Veli Verkkos tryckta arbeten²⁾ omfattar 123 titlar. Av dessa kunde jag hänföra 84 till kategorin vetenskaplig produktion. Hela 39 var dock sådana som blivit publicerade flera gånger. Sålunda är det frågan om 45 originalpublikationer. Med tre undantag härrör de sig alla från kriminologins område. Beräkningen ger dock en felaktig bild av Verkkos produktion. Då man ser till innehållet är bilden en helt annan.

Verkkos första *kriminologiska undersökning* är den 1924 i tidskriften *Lakimies* (Juristen) publicerade, drygt 80 trycksidor långa artikeln »om brott mot liv i Finland«. I denna artikel finns de ingredienser som Verkko senare i sin forskning berörde, i embryo-form. Detta gäller såväl forskningsområdet som metoden och även de teoretiska utgångspunkterna. Verkkos huvudsakliga intresseområde kom även i fortsättningen att vara brott mot liv, han använde sig av statistiska och jämförande metoder. Även det finska folklynnets och ölsinnet förekommer här redan som brottsförklarande faktorer för Finlands höga antal livsbrott.

Samma år företog han med ett stipendium från justitieministeriet en resa till England för att bekanta sig med den engelska kriminalstatistiken. För sina observationer redogjorde han i den 1925 publicerade artikeln »Om att utvidga vår brottsstatistik. Observationer om Englands brottsstatistik och riktlinjer för att omorganisera Finlands brottsstatistik«. Observationer gjorda under Englandsresan och därav dragna slutsatser utgjorde grunden för hans insats för att *utveckla Finlands kriminalstatistik och dess organisation*.

Dessa Verkkos ungdomsarbeten gav riktlinjerna för hans verksamhet som kom att vara i 30 år.

Veli Verkkos vetenskapliga arbete

Bildligt kunde man beskriva Verkkos verksamhet i den finska kriminologin med att säga att han samtidigt var såväl *gångjärn* som *lås*. Gångjärn var Verkko därigenom att han i Finland introducerade en forskningsriktning av den europeiska kriminologin (till detta skall jag snarast återkomma); lås var han i den meningen att denna skola inte visade sig vara livskraftig – och någon annan hade vi inte.

Herman Mannheim³⁾ säger att begreppet kriminologi använts i litteraturen första gången i 1879. Men det är inte endast frågan om att ett nytt begrepp framträder i den vetenskapliga litteraturen utan samtidigt framträder även det intellektuella intresse, som man idag förknipper med kriminologi.

Tove Stang Dahl säger:⁴⁾

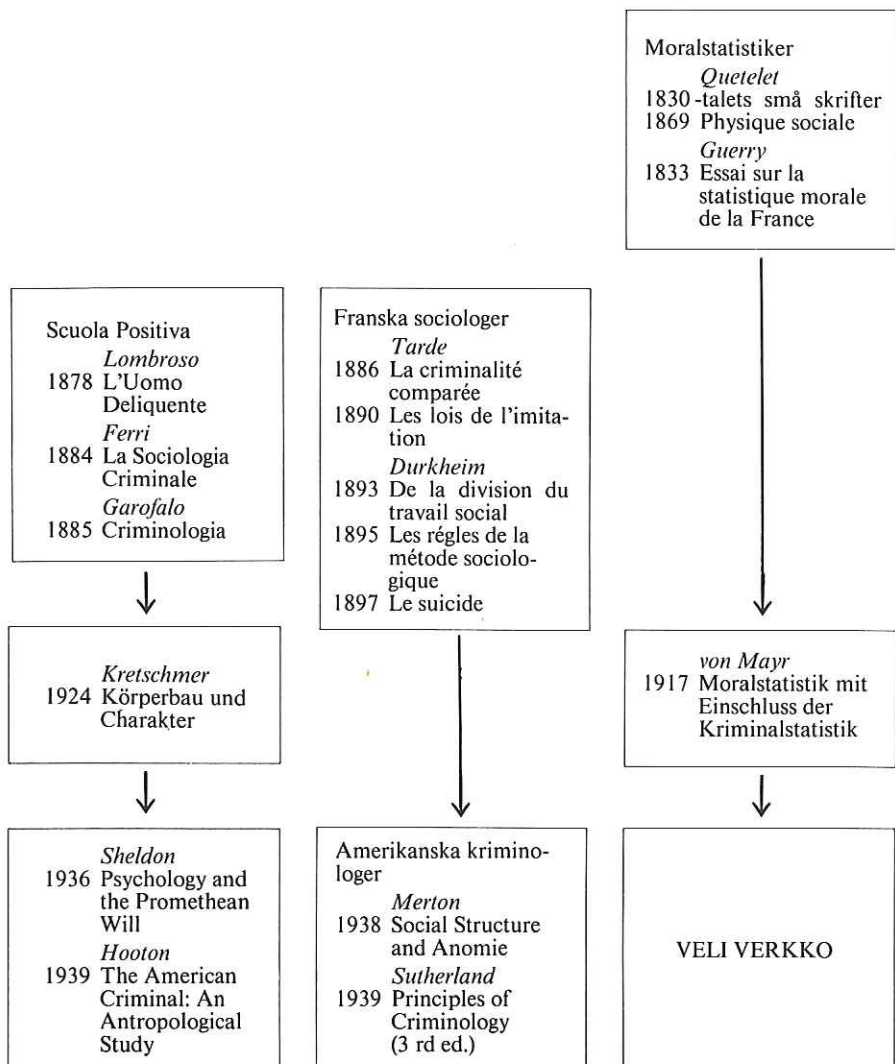
»Kriminologiens oppkomst kan ganske presist settes til Italia, og til året 1878. Selv om det også tidligere hadde funnes forskere som ettertiden naturlig vil kalle kriminologer, kan det som skjedde i Italia dette året ses som dannelsen av et mer systematisk kriminologisk forskningsmiljø. I 1878 sendte kriminalantropologen Cesare Lombroso (1835-1909) ut annen utgave av sin bok *L'Uomo Delinquente* (»Forbrytermennesket«), samtidig som juristen Enrico Ferri (1856-1929) angrep den frie viljen, og strafferettsjuristen Raffaele Garofalo (1852-1934) vendte seg mot den klassiske skole i strafferetten. De tre ble umiddelbart oppfattet som en enhet, og i 1880 gikk de sammen om tidsskriftet *Archivio di Psichiatria e Antropologia Criminale* selve tribunen for den italienske kriminalantropologiske skolek.

Mannheim värderar den tidigare forskningen på ett något annat sätt. Enligt honom borde de forskare som förekommit före 1880-talet egentligen inte benämnas »kriminologer« utan »penologer« eller »fängelsereformatorer«. I vilket fall som helst sker under denna tid en radikal förändring i forskningen rörande brottsligheten. Från att ha varit ett studium av straff och vård blev den en forskning rörande brottet och brottslingen.

Jämsides med den italienska kriminalantropologiska skolan uppkommer lite senare en mycket betydelsefull forskningsriktning: den franska sociologiska skolan. Bland dess representanter bör framför allt Gabriel Tarde (1843-1904) och Émilie Durkheim (1858-1917) nämnas. Denna skola har haft en enorm betydelse för den senare kriminologiska forskningen. Tardes »imitationslagar« var centrala teoretiska utgångspunkter för Chigacoskolan i sociologin. Till den amerikanska kriminologin – och därifrån vidare – förmedlades de genom Edwin Sutherlands teori om den differentiella associationen. Durkheims teori å sin sida var utgångspunkten för Robert K. Mertons teori om den sociala strukturen och anomin. Som känt har Sutherland och Merton varit den kriminologiska forskningens centrala teoretiker ända till 1960-talet.⁵⁾

Då man letar efter Verkkos utgångspunkter måste man dock gå betydligt längre. Man finner dem i den moralstatistiska forskningen i början av 1800-talet. Det kan inte vara oklart för någon som läst Verkko att han ser sitt eget forskningsarbete som en fortsättning på Adolphe Quetelet's (1796-1874) och André-Michel Guerry's (1802-1866) arbete.

Kriminologins tre paradigmer från 1830-talet til 1930-talet

Det står klart att Verkko noggrant studerat dessas produktion. Verkkos omedelbara vetenskapliga förebild är – enligt hans egen utsago – dock »den kriminalstatistiska forskningens storman, den tyska statistikens Altmeister« Georg von Mayr. Den betydelse von Mayr haft för Verkko förnekar han aldrig. Detta beskrivs väl av att i den av honom redan 1919 publicerade uppsatsen om lärdomsstatistiken hänvisar Verkko till von Mayr, och av att han på 1950-talet, under sina sista levnadsår uppehåller tanken på att skriva en fortsättning på von Mayrs kriminalstatistiska forskning.

Moralstatistiska forskare, italienska positivister och franska sociologer kan med allt skäl omnämnas som representanter för kriminologins olika paradigmer. I mitt schema har jag skisserat upp dessa paradigmers utvecklingsfaser med hjälp av representativa centrala verk ända fram till 1930-talet, då Verkkos huvudverk utkom. Samma paradigmer kan även återfinnas i den senare kriminologiska forskningen.⁶⁾ I detta avseende är det intressant att det i Finland, via Verkko, accepterades en mycket gammalmodig kriminologisk paradigm. Det är fullt möjligt att detta faktum haft betydelse för senare skeden i den kriminologiska forskningen i Finland. Utmärkande för den finländska kriminologin har även efter Verkko varit ett samhällsstatistiskt forskningsanslag och en viss brist på teoribildning. Man kan säga att man i Finland vid decennieskriftet 1960-1970 hoppade direkt från en moralstatistisk forskning till »den nya kriminologin«.

Veli Verkkos vetenskapliga ambitioner kan förstås om man uttryckligen betraktar honom som en moralstatistisk forskare. De kunskapsintressen moralstatistiska forskare hade, var betydligt vidlyftigare än ambitionerna hos dagens kriminologer, som uppfattar brottsligheten som ett problem i sig själv. De strävade till att ge uppgifter om statens sociala struktur och tillstånd. Det är mycket beskrivande att begreppen »statistiken« och »staten« har gemensamt ursprung.

Moralstatistikens ursprungsform är 1600-talets »politiska aritmetik«. I den politiska aritmetiken strävade man till att kvantifiera de demografiska och sociala företeelserna. Som materiella förklaringar till denna sträven har utpekats den stigande kapitalismens behov samt de förebilder man fick av rönen inom de nya naturvetenskaperna; de stater som yt- och befolkningsmässigt vuxit, måste även i sin offentliga förvaltning ta till allt operosligare och allt mer abstraktare förvaltningsmetoder, i vilka man hade mycket användning för samhällsstatistiken.⁷⁾

Starkt generaliserat kunde man med moderna termer beskriva det tillskott som 1800-talets moralstatistiska forskare bidrog med till den tidigare »politiska aritmetiken« med att deras kunskapsintressen var nära besläktade med de intressen som nu representeras av social-indikator rörelsen. I den politiska

aritmetiken strävade man bara till att kvantifiera de sociala företeelserna. Däremot var inte moralstatistikerna i grund och botten intresserade av brotten, självmorden, fylleri, skilsmässorna eller av kollektstårnas vinst. Dessa företeelser intresserade dem därför att de kunde tolkas som indikator på nationens moraliska tillstånd. Sett ur denna synvinkel fortsätter Verkko klart moralforskarnas arbete.

Veli Verkkos kriminologiska undersökningar avviker klart från det vad man i dagens kriminalforskning är van vid. Verkko använde sig av statistiskt material. Detta är naturligtvis bekant. Med den avgörande skillnaden ligger i att i Verkkos empiriska forskning förekommer inga korstabeller där man skulle sträva till att förklara brottslighetsvariabelns variationer eller elaborera med sociala faktorer.

Eller mer exakt uttryckt: Verkko hade en förklarande variabel: folket, nationen eller folkstammen.⁸⁾ Detta är förståeligt då vi tänker på Verkkos moralstatistiska utgångspunkt. Likaledes kan man förstå hans fortgående intresse för *internationella jämförelser*. Nationens moral är en relativ sak, som kunde måttbestämmas med hjälp av jämförelser.

Föremålet för Verkkos forskning var *brott mot liv*. För en finsk kriminolog är detta ett naturligt ämne ty antalet livsbrott har alltid internationellt sett varit mycket högt i Finland. Detta var uppenbarligen en av orsakerna till Verkkos intresse för denna brottskategori. Enligt Verkko kan det stora antalet brott mot liv i Finland *förklaras* utgående från den *finska folkkaraktären*. Speciellt har finländarna ett dåligt ölsinne, som utlöstes som obetänkt våldsamhet. Därför var det enligt Verkko ytterst viktigt att reglera möjligheterna att komma över starka drycker; med en strikt kontroll kunde man påverka antalet brott mot liv. Detta var den kriminalpolitiska grunden för Verkkos intresse för brott mot liv.

Verkkos biologiska och ärftlighetsläroinspirerade brottsförklaringsgrund kan vid första ögonkastet förefalla vara släkt med Lombrosos uppfattning om den födde förbrytaren. Närmare granskat är Verkkos och Lombrosos uppfattningar dock varandras motsatser. Utgångspunkten för Lombrosos tankegångar, stråtrövaren Villella, var en *degenererad* företrädare för sin art. I hans atavistiska kranium tyckte sig Lombroso se dragen av en apa och ej av en italiensk man. Verkko resonerar på ett helt annat sätt. Finländarnas våldsamhet då de är påverkade av alkohol är ett *typiskt* finländskt karaktärsdrag. På vissa punkter hänvisar Verkko även till forskningsresultat rörande finländarnas antropologiska egenskaper. Enligt dessa är finländarnas kroppsbyggnad ofta atletisk och atleterna har befunnits göra sig skyldiga till våldshandlingar oftare än personer med de andra av Kretschmers konstitutionstyper. Men väsentligt i detta fall är att atletismen i detta fall är något normalt, ej en avvikande, degenererad eller atavistisk egenskap.

Synbarligen forskade Verkko i brott mot liv även i en annan mening. Som en moralstatistisk forskare var han naturligtvis intresserad av brottslighetens nivå och utvecklingsriktning, enär dessa var indikatorer på nationens moral och för förändringar i den. Brottslighetssiffrorna är dock problematiska indikatorer eftersom, som bekant, den brottslighet man fått kännedom om endast representerar någon, icke känd andel av hela brottsligheten. Brott mot liv intar i detta fall dock en särställning i och med att den ytterst sällan förblir dold. Genom att jämföra antalet brott mot liv och förändringar häri i olika länder kan man sålunda få tillförlitlig kunskap om nationens moraliska tillstånd även mera allmänt.

Varför var Verkko möjlig?

Veli Verkko arbetade i 1800-talets moralstatistiska anda. Som en iögonfallande motpol till detta utvecklade Merton och Sutherland vid samma tid den teoretiska grunden för den moderna kriminologin. Vid första tanken kan det verka överraskande att en dylik forskningsdiskrepans överhuvudtaget kan förekomma. Från vetenskapens historia är det dock bekant att de vetenskapliga traditionerna i olika länder är mycket konstanta och detta gäller även för kriminologin.⁹⁾ Nya vetenskapliga uppfattningar blir ej heller godkända samtidigt med att de presenteras.¹⁰⁾

Problematiskt i detta sammanhang är därigenom ej att en särpräglad kriminologisk tradition är företrädd i Finland. Intressant är däremot att försöka utröna varför man i Finland omfåttade just ett moralstatistiskt paradigm. Vid Verkkos tid var nämligen den finländska kriminologin i stort sätt det samma som Verkkos kriminologi.

Verkko var Finlands ledande akademiska kriminolog, vilket bevisas av hans ställning som professor i sociologi. Verkko var även, som chef för rättsstatistiken, en av områdets ledande tjänstemän. Han innehade även en ställning i det kriminalpolitiska etablissemanget åtminstone såtillvida att han på sin tid verkade inom ledningen för den ärevördiga Kriminalistiska föreningen.

För att förstå den finska kriminologins antika prägel måste man beakta de speciella historiska förhållande under vilka kriminologin, genom Verkkos försorg, resepterades och levde i Finland.

För det första saknades en kriminologisk tradition i Finland. Verkko var till sin utbildning nationalekonom. Som kriminolog var han en självlärd forskare, som ensam måste välja sina vetenskapliga förebilder. Verkko verkade utanför universitetet, och därav är det förståeligt att hans vardagsarbete i mångt och mycket bestämde varifrån han sökte sina förebilder. Han var aktuarie vid rättsstatistiken och därför förefaller den moralstatistiska traditionen vara ett naturligt val.

För det andra saknar en ensam forskare diskussionspartner och sålunda även vetenskaplig kritik. Ur Verkkos arkiv framgår nog att han aktivt försökte upprätthålla kontakter med utländska forskare, men det är naturligt att en personlig brevväxling samt utbytet av särtryck endast kan anta regelbundna former mellan likatänkande. I Verkkos arkiv finns brev han fått t.ex. av Sutherland, Kretschmer och Willem Bongers, men de är ytterst formella tack för de särtryck han sänt.¹¹⁾ Grundläggande vetenskaplig kritik framväxer inte ur dylika kontakter. Verkkos avhandling rörande brott mot liv publicerades nog i förkortad version på tyska 1937. I tyska tidskrifter blev den allmänt uppmärksam och även i Italien publicerades en recension. Men över Atlanten, till den amerikanska debatten nådde inte Verkko med detta arbete. Kritiken därifrån kom först 15 år senare.

För det tredje kunde Verkko i princip ha inlett en dialog med den övriga finska samhällsvetenskapen. Men före världskriget var den finska sociologins dominerande tradition den med Edward Westermarcks arbete förknippade socialantropologin, som säkerligen inte kunde vara intresserad av Verkkos kriminologi. Jag har inte funnit ett enda arbete där man före 1950-talet skulle föra en vetenskaplig dialog mellan Verkko och socialantropologerna.

Kritik av Verkkos arbete

Efter andra världskriget var Europa såväl materiellt, politiskt som intellektuellt i ruiner. I denna situation behövdes även samhällsvetenskaperna i återuppbyggandets tjänst. I detta läge hade man användning för den amerikanska sociologin, där man hade en långvarig erfarenhet samt metoder för att bygga upp en ny nation av etniskt och kulturellt varierande materia.

I motsats till de flesta, även nordiska, sociologer studerade Verkko inte i USA, till vilket amerikanerna under dessa tider tycktes erbjuda frikostiga möjligheter. De amerikanska sociologerna fick dock en möjlighet att bekanta sig med hans arbete i en på engelska 1951 utkommen volym av Nordisk sociologisk bokserie där hans forskningar om brott mot liv och om självmord i Finland samt deras beroende av den finska nationalkaraktären publicerades. Rasbiologiska förklaringar var verkligen inte mera i ropet i Europa och i synnerhet inte i den amerikanska, sociologiskt inriktade kriminologin.

Fastän jag här citerar Herbert Tingstens i Dagens Nyheter (26.1.1952) publicerade recension, får man nog av den en uppfattning om den allmänna åsikten om Verkkos arbete.

»Verkko påstår att de talrika dråpen under spritverken beror på ett i finska karaktären liggande dåligt ölsinne: finnarna blir argsinta då de super, medan svenskarna kan supas muntert och vänligt. Men värre är att han under hänvisning till finnarnas militära och sportsliga presentationer

tillerkänner dem en hedersplats för mod och sisu och i det dåliga ölsinnet och den härur stammande mordfrekvensen ser ett negativt komplement till denna sisu. Finnarna skulle inte vara så duktiga om de inte vore så arga av sprit«.

»Att göra supning och dråp till ingredienser i den finska karaktärens storhet är lika naivt som att över huvud tro på en nedärvd och ursprungligen given finsk nationalkaraktär. Ungefär samma mordfrekvens – och relation mellan mord och självmord – som i Finland påträffas i en rad halvprimitiva samhällen (Uruguay, Portugal, Bulgarien), och det är ett tecken på att andra metoder måste användas för att lösa problemen än att prata om sisu. – Det är beklagligt att dessa barnsligheter fått komma med i en serie där under garanti av sociologprofessorer från de nordiska länderna skandinaviska forskningar presenteras för utländsk publik«.

»Den unge norska studenten Nils Christie« – såsom Verkko i sina anteckningar karakteriserade sin kritiker i *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskap* (1951:1) – misstänkte å sin sida att finländarnas dåliga ölsinne kunde bero på finländarnas dryckesvanor, något som Verkko inte hade studerat.

En mycket liknande kritik mot Verkko framkommer nu även i Finland. I stället för biologiska förklaringar ville man ha sociologiska. Detta var fordringar ställda av den samhällsvetenskap som byggde upp och förändrade nationen, och inte bara förklarade den. Sociala faktorer kunde manipuleras med samhälliga metoder, men man förstod att biologin ledde till determinism. I Finland representerades den nya linjen framför allt av den socialpolitiska vetenskap, som medvetet ville tjäna det finska samhällets uppbyggnadsarbete.

Är Verkko en klassiker eller roten till den finska kriminologin?

Begreppet klassiker inbegriper oundvikligen tanken att redan för länge sedan framlagda tankar fortfarande är användbara. I denna mening kan Verkko inte anses som en klassiker inom den finska kriminologin. Verkko har inga vetenskapliga efterföljare i Finland. Formellt är professor Inkeri Anttila Verkkos elev, men Inkeri Anttila och hennes kollegers kriminalpolitiskt inriktade forskningsarbete¹²⁾ härrör sig, från sina teoretiska utgångspunkter sett, uttryckligen från det efterkrigstida samhällsoptimistiska tanke sättet.

Redan tidigare har jag påpekat att Verkko här haft en indirekt inverkan på den finska kriminologin vid den brottsstatistik han utvecklade. Thorsten Sellin karakteriserar denna statistik, i sitt förord till Verkkos arbete »*Homicides and Suicides in Finland*«, som den utförligaste i världen. Men inte ens med denna motivering kan man åt Verkko ge ärebenämningen kriminologins klassiker.

I ett avseende är Verkko dock fortfarande aktuell. Med de resultat han fick i

sina internationella mätningar som grund problematiserade Verkko Finlands höga våldsbrottslighet och alkoholbruk, vilket påfallande ofta leder till stora sociala störningar. Så vitt jag har förstått finns det fortfarande inget tillfredsställande svar på dessa frågor. De utgör fortfarande klassiska frågor inom den finska kriminologin.

Adresse: Specialforskare Risto Jaakkola
Rättspolitiska forskningsinstitutet
P. B. 269
SF-00531 Helsingfors, Finland.

KÄLLOR

Det finns ytterst lite skrivet om Veli Verkko. Se dock: Erik Allardt: Veli Verkko as a Criminologist and Sociologist i *Transactions of the Westermarck Society*. Vol. III (1956) s. 1-4.

Brynnolf Honkasalo: Veli Verkko, i *Suomalainen tiedeakatemia: Esitelmät ja pöytäkirjat 1956*. Helsinki 1957, s. 69-76; NKÅ 1955 s. XIII og NTfK 1955 s. 97 f.

Risto Alapuro: Veli Verkko, i *Suomalaisen sosiologian juuret*. Redigerade av Risto Alapuro, Matti Alestalo och Elina Haavio-Mannila. Porvoo-Helsinki: WSOY 1973, s. 121-124.

Veli Verkkos arkiv förvaras i statsvetenskapliga fakultetens vid Helsingfors universitet bibliotek. Det innehåller hans manuskript, manuskript till föreläsningar samt noggrannt i mappar inlimmad korrespondens och tidningsurklipp främst från åren 1948-1955.

NOTER

- 1) Idéhistoriskt är de viktigaste kontributionerna i omvärderingen Kitsuse, J. I. & Cicourel, A. V.: A Note on the Official Use of Statistics, i *Social Problems* Vol. 11 (1963), p. 131-139; och Wheeler, Stanton: Criminal Statistics: A Reformulation of the Problem, i *The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science* Vol. 58 (1967), s. 317-324.
- 2) Granroth, Leena: Bibliography of Professor Veli Verkko's Printed Works, i *Transactions of the Westermarck Society*, Vol. IV No. 1. Turku/Åbo: Ejnar Munksgaard 1958-1959, s. 7-25.
- 3) Mannheim, Hermann: Introduction, i *Pioneers in Criminology*. Edited by Hermann Mannheim. London: Stevens & Sons Ltd 1960, s. 1.
- 4) Stang Dahl, Tove: *Barnevern og samfunnsvern*. Oslo: Pax Forlag A/S 1978, s. 49.
- 5) Cole, Stephen: The Growth of Scientific Knowledge. Theories of Deviance as a Case Study, i *The Idea of Social Structure. Papers in Honor of Robert K. Merton*. Edited by Lewis A. Coser. New York, Chicago, San Francisco, Atlanta: Harcourt Brace Jonovich 1979, s. 175-220.
- 6) Se t.ex. Taylor, Ian, Walton, Paul & Young, Jock: *The New Criminology. For a Social Theory of Deviance*. London: Routledge & Keagan Paul Ltd. 1973.
- 7) Lazarsfeld, Paul F.: Notes on the History of Quantification in Sociology – Trends, Sources and Problems, i *Isis, An International Review Devoted to the History of Science and Its Cultural Influences*, Vol. 52 (1961), s. 277-333.
- 8) Jmfr Alapuro op. cit.
- 9) Vid samma tid på 1930-talet då Verkko i Finland arbetade med sina moralstatistiska undersökningar var den kriminalantropologiska forskningsinriktningen i en helt dominerande ställning i Italien och i Tyskland. Se härom Monachesi, Elio D.:

- Trends in Criminological Research in Italy, i *American Sociological Review*, Vol. 1 (1936), s. 396-406; och Cantor, Nathaniel: Recent Tendencies in Criminological Research in Germany, i *American Sociological Review*, Vol. 1 (1936), s. 407-418.
- 10) Stephen Cole (op. cit. s. 205) har t.ex. anfört att Mertons anomiteori började få större betydelse i den amerikanska forskningen om avvikande beteende först ett par decennier efter det att teorin presenterades, d.v.s. med början från 1950-talets senare hälft.
  - 11) Ett viktigt undantag i detta avseende är Bongers år 1939 publicerade undersökning »Ras en misdaad« (Haarlem: H. D. Tjeenk & Willink & Zoon N. V.). Verket utkom år 1943 på engelska under namnet »Race and Crime« (New York: Columbia University Press). Det långa kapitel i verket som gäller den finsk-ugriska folkstammen baserar sig enligt Bongers på material som Verkko sände honom. Verkkos eget holländska exemplar av verket finns i Helsingfors Universitets statsvetenskapliga fakultetsbibliotek. Ovan om sitt ex libris har Verkko klistrat in ett tryckt kort »Aangebonden door den schrijver«. Bongers hann uppenbarligen ej översända boken åt Verkko med en egenhändig dedikation – han hade valt att begå självmord då företrädare för en annan typ av raslära i maj 1940 trängde in i Holland.
  - 12) Anttila, Inkeri & Törnudd, Patrik: *Kriminologi i kriminalpolitiskt perspektiv*. Stockholm: P. A. Nordstedt & Söner förlag 1973.

VELI VERKKOS CENTRALA VERK PÅ ANDRA SPRÅK ÄN FINSKA

Kriminalstatistiken och den verkliga brottsligheten. Med särskilt avseende å brotten mot liv. *NTJS 18* (1930), s. 95-128.

Metoden vid jämförande undersökning av brottsfrekvensen i olika länder. *NTJS 24* (1936), s. 257-288.

Verbrechen wider das Leben und Körperverletzungsverbrechen. Über die Bestimmung ihrer Entwicklungsrichtung und Stufe. Eine statistisch-methodologische Untersuchung. I Finnland und die benachbarten Länder. Verkürzte Übersetzung aus dem Finnischen. Helsinki, 1937; 151 s.

Om könet som kriminalitetsfaktor vid våldsbrott. *NTJS 25* (1937), s. 91-124.

Brottslighetens utveckling i Finland med särskilt avseende fäst vid vinterkrigets inverkan. *NKÅ 1940-1941*, s. 115-146, 153-154, 156.

Finska rätts- och kriminalstatistikens hundraårs-minne. *NKÅ 1940-1941*, s. 259-276.
Der Zuzug des kriminellen Elements vom Lande in die Städte in Finnland. *Allgemeines statistisches Archiv 31*, s. 250-260.

Kriminalstatistiken och frågan om viljans frihet. Ett aktuellt spörsmål från decennierna kring förra seklets mitt. *NTJS 31* (1943), s. 98-128.

Alkohollagstiftningens inverkan på brottsligheten i Finland. En statistisk undersökning. Helsingfors 1944; 161 s.

Brottskalender. Material avsett att belysa tiden för brottets begående. *NKÅ 1942-1943*, s. 258-291.

Kongruensen mellan rågpriset och antalet tjuvnadsbrott samt den tidigare kriminalstatistiken i Finland. *NTJS 34* (1946), s. 199-206.

Treårskrigets och vapenstilleståndets verkningar på brottsligheten i Finland. *NKÅ 1944-1945*, s. 357-372.

Alkoholtolerans, språk och ras. *Festskrift tillägnad f.d. presidenten, förutvarande statsrådet juris doktor Karl Schlyter den 21 december 1949*, s. 367-384.

Vänner och fiender till kriminalstatistiken. En fortsättning på uppsatsen »Kriminalstatistiken och frågan om viljans frihet«, *NTJK* 37 (1949), s. 7-33.

Homicides and suicides in Finland and their dependence on national character. København 1951; 189 s.

General theoretical viewpoints in criminal statistics regarding real criminality. *Transactions of the Westermarck Society* Vol. 2 (1953), s. 47-75.

Survey of current practice in criminal statistics. *Transactions of the Westermarck Society* Vol. 3 (1956), s. 5-33.

NTIS = Nordisk Tidsskrift for Strafferet

NKÅ = De nordiska kriminalistföreningarnas årsbok

NTK = Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab